

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

Кафедра економіки та економічної теорії

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**«ГЛОБАЛЬНА ІНФЛЯЦІЯ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТА ВПЛИВ НА БІЗНЕС-
РІШЕННЯ»**

Студентки групи ЕУБ-41
Ревуцької Юлії

Науковий керівник: к.е.н., доцент
Ляхович Л.А.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА БІЗНЕС-РІШЕННЯ	5
1.1 Сутність, види та фактори прояву глобальної інфляції	5
1.2 Теоретичні моделі та механізми впливу глобальної інфляції на бізнес- рішення	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЯВУ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ	13
2.1 Динаміка та структурний аналіз глобальної інфляції та її складових	13
2.2 Оцінка впливу глобальної інфляції на фінансово-економічні показники суб'єктів бізнес-середовища	17
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-РІШЕНЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЙНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	24
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується терміном "пермакриза" (permacrisis), що відображає тривалий період нестабільності та невизначеності. Пандемія COVID-19, розрив глобальних ланцюгів постачання, енергетичні шоки та повномасштабна військова агресія Росії проти України докорінно змінили природу інфляційних процесів. Інфляція трансформувалася з циклічного монетарного явища у складний структурний феномен, що ставить під загрозу економічну безпеку держав та виживання бізнесу.

Для українських підприємств проблема інфляції набула екзистенційного значення. В умовах війни бізнес опинився під подвійним тиском: глобальної "інфляції витрат" (зростання цін на енергоносії, логістику) та внутрішніх шоків (девальвація, руйнування активів, дефіцит кадрів). Традиційні методи фінансового менеджменту та стратегічного планування в таких умовах втрачають ефективність. Виникає нагальна потреба в переосмисленні теоретичних підходів до оцінки інфляції та розробці нових, адаптивних механізмів обґрунтування бізнес-рішень, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Метою курсової роботи є дослідження теоретико-методичних засад глобальної інфляції та обґрунтування практичних рекомендацій щодо адаптації бізнес-стратегій до умов високої інфляційної турбулентності. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

1. Розкрити сутність та класифікацію видів інфляції в контексті сучасних економічних реалій.
2. Проаналізувати теоретичні моделі впливу інфляції на прийняття управлінських рішень.
3. Дослідити динаміку та структуру глобальної інфляції у 2020–2025 роках.

4. Здійснити оцінку впливу інфляційних факторів на фінансово-економічні показники українського бізнесу.

5. Обґрунтувати ефективні методи прийняття інвестиційних та операційних рішень в умовах невизначеності.

Об'єктом дослідження є процеси формування та розвитку глобальної інфляції в умовах макроекономічної нестабільності. **Предметом дослідження** є сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів впливу інфляції на фінансово-господарську діяльність суб'єктів бізнесу.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу (для уточнення понятійного апарату), статистичного аналізу (для дослідження динаміки цін та рентабельності), порівняльного аналізу (для зіставлення методів оцінки інвестицій DCF та ROV), сценарного планування (для обґрунтування стратегій адаптації).

Інформаційна база дослідження включає нормативно-правові акти України (зокрема НП(С)БО 22), офіційні дані Державної служби статистики України, аналітичні звіти Національного банку України (Інфляційні звіти 2023–2024 рр.), матеріали МВФ та Світового банку, а також наукові праці вітчизняних вчених.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА БІЗНЕС-РІШЕННЯ

1.1 Сутність, види та фактори прояву глобальної інфляції

У класичній економічній теорії інфляція тривалий час розглядалася переважно як внутрішнє, монетарне явище, що виникає внаслідок дисбалансу між грошовою масою та обсягом товарів і послуг. Однак, сучасні економічні реалії, особливо після світової фінансової кризи 2008 року та постпандемічних шоків 2021–2023 років, змусили науковців визнати інфляцію як якісно нове, наднаціональне явище. Глобальна інфляція визначається як стійке та синхронізоване зростання загального рівня цін у більшості світових економік, що обумовлено не стільки локальною монетарною політикою, скільки спільними, переважно екзогенними, структурними чи геополітичними шоками.

Українські економісти акцентують увагу на тому, що глобальна інфляція є частиною ширшого комплексу глобальних викликів. Дослідження, проведені Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України, підкреслюють актуальність оцінки релевантності та впливу глобальних ризиків на національну політику, використовуючи методології, аналогічні Global Risk Perception Survey (GRPS). Такий підхід свідчить про зміну парадигми: цінова стабільність більше не може бути досягнута виключно внутрішніми інструментами, якщо не враховувати міжнародні фактори.

У науковому середовищі існує консенсус, що глобальна інфляція має подвійну природу. З одного боку, її можна розглядати через призму структурних факторів. Наприклад, Коваленко В.О. зазначає, що глобальна інфляція є результатом нерівномірного відновлення світових економік після пандемії, що спричинило дефіцит ресурсів, порушення міжнародних виробничих ланцюгів та асиметричні шоки пропозиції, які синхронно підвищили виробничі витрати по всьому світу. З іншого боку, існує монетарний компонент, який підкреслює

Савчук Л.М., стверджуючи, що цей феномен відображає накопичення надлишкової ліквідності у світовій фінансовій системі, що знайшло свій вихід через спекулятивне зростання цін на стратегічні товари.

Важливою теоретичною передумовою для розуміння глобальної інфляції є концепція нелінійної трансмісії. Хоча глобальний ціновий тиск у 2022 році був екстремальним (наприклад, Індекс споживчих цін у США зріс на 8,6%), в Україні інфляція суттєво сповільнилася, становивши 5,1% за підсумками 2023 року. Ця ситуація підтверджує, що світові інфляційні процеси не є автоматичним і неминучим джерелом загроз, а їхній вплив на національну економіку модулюється внутрішніми структурними факторами, такими як стриманий споживчий попит та перенасичення внутрішнього ринку агропродукцією через ускладнення з експортною логістикою. Таким чином, аналіз сутності глобальної інфляції вимагає фокусування не лише на джерелі шоку, а й на його пропускній здатності через національні економічні канали.

Для цілей макроекономічного регулювання та прогнозування інфляційних процесів у відкритій економіці, класифікація глобальної інфляції має ґрунтуватися на джерелах її походження та механізмах впливу. Провідні українські дослідники виділяють дві основні категорії, що характеризують сучасний глобальний ціновий тиск: імпортовану та структурну інфляцію.

Імпортована інфляція є прямим наслідком залежності країни від зовнішньої торгівлі. Як зазначає Дзюба О.О., вона виникає в результаті збільшення цін на імпортовані товари, а також через надмірне потрапляння в обіг іноземної валюти. Це явище особливо актуальне для України, де зростання світових цін на енергоносії (нафту, газ), що є глобальним шоком, безпосередньо трансформується в інфляцію витрат для внутрішнього бізнесу. Крім того, значні обсяги міжнародної фінансової допомоги, які підтримують міжнародні резерви, також потенційно посилюють імпортований тиск через збільшення грошової пропозиції. Мельник О.В. та Петренко Р.С. акцентують увагу на тому, що швидкість, з якою світові ціни переносяться на внутрішній ринок, залежить від гнучкості обмінного курсу та інфляційних очікувань населення.

Структурна інфляція визначається глобальними диспропорціями пропозиції, що виникли внаслідок негнучкості світової економічної системи. Цей вид домінував у період 2021–2023 років, пов'язаний з дефіцитом сировини, збоями в ланцюгах постачання та значними витратами на переорієнтацію логістики. Фактичне зростання цін на основну сировину, наприклад, 40% зростання середніх цін на пшеницю у 2022 році, є прямим відображенням структурних проблем світового ринку. Структурна інфляція є особливо небезпечною, оскільки вона є стійкою і слабо піддається впливу класичної монетарної політики.

Крім того, необхідно враховувати глибинний циклічно-монетарний компонент. Хоча структурні шоки були каталізатором, вони відбулися на тлі високої глобальної ліквідності. Збереження значних фінансових потоків, що підтверджується рекордним припливом коштів до фондових ринків США, створює ризик спекулятивного тиску на ціни сировини, посилюючи структурні інфляційні тенденції у довгостроковій перспективі.

Сучасні механізми прояву глобальної інфляції визначаються не лише класичними економічними законами, а й домінуванням геополітичних факторів, які перетворюють інфляцію на явище, ендогенне щодо глобальних конфліктів.

Основним каталізатором глобальної інфляції після 2020 року стали шоки пропозиції, які значно підвищили виробничі витрати. Ціни на основні сировинні товари, що входять до структури світового виробництва, зазнали стрімкого зростання. Аналіз показує, що середні ціни на пшеницю у 2022 році досягли позначки близько 400 доларів за тонну, що на 40% вище рівня 2021 року. Це зростання трансмітується через ланцюги створення вартості, викликаючи підвищення індексу споживчих цін не лише у країнах-імпортерах, але й у країнах, що володіють ресурсами, через зростання альтернативних витрат. Для української економіки тиск на витрати бізнесу з боку енергоносіїв залишатиметься відчутним, що підтверджує прямий вплив світового ціноутворення на національну інфляцію витрат [1].

Стійкість логістичних ланцюгів є критичним елементом, що визначає рівень структурної інфляції. Неефективність або пряме руйнування міжнародних транспортних шляхів, що посилюється військовими ризиками, призводить до зростання логістичних витрат. Як зазначають Фоменко М.Р. та Майборода О.Є., облік логістичних витрат стає дедалі важливішим, оскільки вони формують значну частину кінцевої собівартості продукції.

Світові економічні прогнози, зокрема звіт НБУ, підтверджують цей фактор, вказуючи, що одним із ключових умов сповільнення інфляції у 2025 році є зменшення безпекових ризиків, що дасть змогу бізнесу поступово налагодити логістику й виробництво. Ця оцінка підкреслює структурний характер інфляційного тиску, пов'язаного з необхідністю адаптації виробничих процесів до умов геополітичної турбулентності.

Проте, варто відзначити складний, двоякий вплив порушень логістики на національному рівні. З одного боку, зовнішня логістика здорожує імпорт, а з іншого – ускладнення з експортною логістикою (через блокаду портів) призвело до парадоксального перенасичення внутрішнього ринку агропродукцією, що, за даними оглядів, сприяло стримуванню інфляції в Україні протягом 2023 року.

Хоча монетарна політика центральних банків розвинених країн спрямовувалася на стримування інфляції, світова фінансова система зберігає високу ліквідність. Рекордний приплив коштів до фондових ринків свідчить про наявність значного монетарного потенціалу, який може підживлювати спекулятивне зростання цін на активи та товари. Це створює глобальний монетарний фон, який посилює вразливість країн до зовнішніх шоків.

Відповідь Національного банку України на ці глобальні фінансові ризики полягає у проведенні жорсткої монетарної політики, спрямованої на підтримку курсової стійкості гривні та захист заощаджень. Ця політика є необхідною для обмеження каналу монетарної трансмісії глобальної інфляції, який діє через девальваційний тиск на національну валюту [2].

Таким чином, у контексті геополітичної турбулентності, глобальна інфляція набуває рис геополітичної ендогенності. Тобто, основні фактори

цінового зростання (криза енергоносіїв, продовольча криза) є не випадковими зовнішніми подіями, а прямим наслідком військових та політичних конфліктів. Це вимагає від економічної науки відмови від спрощених моделей і включення аналізу військово-політичних ризиків у довгострокове інфляційне прогнозування.

1.2 Теоретичні моделі та механізми впливу глобальної інфляції на бізнес-рішення

В умовах посилення інтеграції України у світову економічну систему, національні цінові процеси стають вразливими до зовнішніх макроекономічних шоків, серед яких глобальна інфляція посідає ключове місце. У сучасній економічній літературі глобальна інфляція визначається як синхронізоване зростання загального рівня цін, що виникає внаслідок спільних для багатьох країн екзогенних факторів, таких як агресивне монетарне стимулювання у розвинених економіках, геополітичні конфлікти, або збої, пов'язані з пандемією.

Українська економічна наука, особливо в період після 2020 року, відходить від класичних монетарних моделей і зосереджується на вивченні механізмів, які відображають специфіку відкритої економіки, що переживає трансформаційні та воєнні шоки. Основна увага приділяється моделям, що ґрунтуються на шоках пропозиції, а саме імпортованій та структурній моделях трансмісії. Експерти наголошують, що міжнародний інфляційний тиск передається на внутрішній ринок переважно через зростання світових цін на енергоносії та продовольство, а також через глобальні логістичні обмеження.

Теоретичний фреймворк аналізу глобальної інфляції вбудовується у розширені моделі відкритої економіки, де ключовим вимірювальним параметром є коефіцієнт перенесення. Цей показник визначає швидкість, з якою зростання світових цін або девальвація національної валюти трансформуються у внутрішні ціни. Зменшення глобального інфляційного тиску, як зазначає

Національний банк України, значною мірою залежить від вичерпання ефектів високих цін на енергоносії та стабілізації роботи глобальних ланцюгів постачання (GSCPI). Проте, незважаючи на прогнозоване ослаблення зовнішніх факторів, бізнес-рішення продовжують формуватися під впливом складної взаємодії глобальних та внутрішніх цінових чинників.

Вплив глобальної інфляції на мікрорівні реалізується через пряме зростання витрат підприємств, що змушує їх оперативного коригувати виробничі бюджети та стратегії ціноутворення.

Модель імпортованої інфляції описує прямий механізм, коли зростання цін на світових ринках критичної сировини та комплектуючих неминує збільшує собівартість кінцевої продукції. Зростання світових цін на енергоносії та логістику чинить потужний тиск на операційну маржу вітчизняних підприємств. У відповідь на це, як показують українські дослідження, підприємства схильні використовувати стратегії ціноутворення з надбавкою, де маржа не лише покриває поточні збільшені витрати, але й часто включає премію за ризик майбутнього зростання цін.

Ця поведінка, відома як випереджальне ціноутворення, призводить до явища асиметричної цінової корекції: ціни швидко зростають у відповідь на шоки витрат, але виявляють значну жорсткість до зниження, навіть коли зовнішній інфляційний тиск починає спадати. Така реакція бізнесу є раціональною в умовах високої невизначеності, але вона сприяє інерційності інфляційних процесів усередині країни. Крім того, на зовнішніх товарних ринках, де превалює український експорт (зерно, олія), світові ціни, хоча й можуть знижуватися під впливом збільшення пропозиції, проте внутрішні ціни виробника (на умовах EXW) залишаються прив'язаними до зовнішнього паритету (на умовах FOB), як свідчать дані НБУ. Це підтримує високу вартість сировини на внутрішньому ринку, посилюючи дихотомію між прогнозованим послабленням глобального тиску та стійкістю внутрішніх цін.

Структурна модель трансмісії акцентує увагу на нецінових бар'єрах. Хоча стабілізація GSCPI є глобальним чинником, що сприяє зниженню інфляції,

український бізнес додатково обтяжений внутрішніми структурними шоками, пов'язаними з безпековою ситуацією та руйнуванням інфраструктури.

Таким чином, для України канал структурної інфляції має подвійну природу: він включає зовнішню структурну інфляцію, пов'язану з відновленням світової логістики, та внутрішню структурну інфляцію, що виникає через високі безпекові та логістичні ризики всередині країни. Ця подвійна невизначеність безпосередньо впливає на рішення щодо управління запасами. Зростання ризику дефіциту критичних компонентів спонукає компанії нарощувати запаси. Стратегія підтримки підвищених запасів, хоча й слугує оперативним хеджуванням від майбутнього інфляційного зростання витрат, значно збільшує потребу в оборотному капіталі та фінансовому забезпеченні.

Глобальна інфляція перетворюється на інфляційну невизначеність, що є критично важливим для довгострокового планування і впливає на інвестиційну активність, а також на фінансові рішення. Висока волатильність майбутніх цін, спричинена глобальною інфляцією, створює суттєві перешкоди для довгострокових інвестицій (*CAPEX*). Теоретична модель реальних опціонів (*ROT*) активно застосовується українськими дослідниками для пояснення механізму «невизначеність-відкладання».

Згідно з *ROT*, капітальні інвестиції розглядаються як незворотні витрати, і в умовах невизначеності зростає цінність опціону "чекати" на роз'яснення макроекономічної ситуації та зменшення цінової волатильності. Зростання інфляційної невизначеності збільшує ризикову премію і підвищує вимоги до мінімальної прибутковості проекту. Як наслідок, підприємства схильні відкладати довгострокові, стратегічні капітальні витрати, надаючи перевагу більш гнучким і зворотним операційним рішенням (*OPEX*). Це явище є одним із основних гальм інноваційного розвитку в економіці, схильній до частих інфляційних шоків.

Найпотужніший канал опосередкованого впливу глобальної інфляції на фінансові рішення бізнесу реалізується через монетарну політику та управління інфляційними очікуваннями. Зіткнувшись із зовнішнім інфляційним тиском,

НБУ змушений вживати жорсткі монетарні заходи, такі як утримання високої облікової ставки (13% щонайменше до літа 2025 року), для закріплення інфляційних очікувань.

Успіх у стабілізації очікувань, згідно з досвідом інфляційного таргетування, має критичні наслідки для бізнесу, які наведені на рис. 1.1.

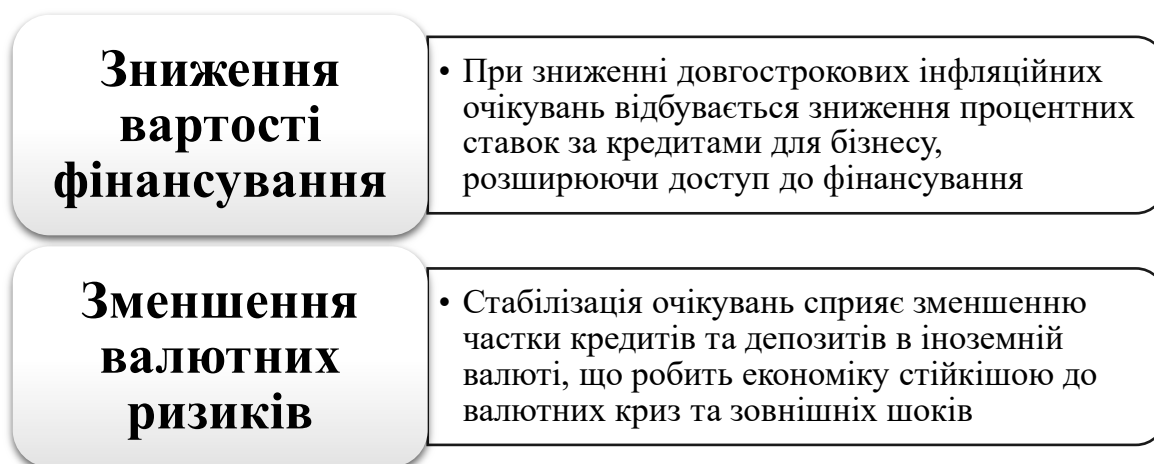

Рис. 1.1 – Наслідки для бізнесу інфляційного таргетування

Джерело: складено автором на основі [9]

Проте, варто зазначити, що ефективність цього механізму залежить не лише від глобальних факторів. Якщо глобальна інфляція сповільнюється, але внутрішні джерела цінового тиску (такі як розширення бюджетних видатків або енергодефіцит) залишаються високими, це загрожує розбалансуванням інфляційних очікувань. У цьому випадку НБУ буде змушений підтримувати жорстку процентну політику, що призводить до високої вартості залучення капіталу і, як наслідок, гальмує відновлення інвестицій. Таким чином, механізм очікувань є ключовим індикатором, що пояснює, чому підприємства можуть відмовлятися від інвестицій, навіть коли ціни на імпортовану сировину вже знижуються.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЯВУ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЇ

2.1 Динаміка та структурний аналіз глобальної інфляції та її складових

Аналіз інфляційних процесів у глобалізованому світі вимагає застосування специфічних методологічних підходів, оскільки цінова динаміка окремих національних економік дедалі більше залежить від зовнішніх, наднаціональних факторів. Сучасна макроекономічна теорія розглядає глобальну інфляцію (ГІ) як спільний фактор, який одночасно впливає на динаміку цін у багатьох країнах, особливо у тих, що мають значний ступінь відкритості. Дослідження останніх років довели, що ГІ виступає як «важливий атрактор» для внутрішньої цінової динаміки держав, які не мають досить надійного інституціонального забезпечення антиінфляційної політики. Зростання частки країн у світовому виробництві та торгівлі, які раніше вважалися аутсайдерами, призвело до того, що глобалізаційні процеси охопили не лише торгівлю, а й універсалізували інфляційну динаміку для різних груп держав.

Для адекватного структурного аналізу інфляційні показники підлягають дезагрегації. Споживча інфляція включає волатильні компоненти – ціни на енергоносії та продовольство – тоді як базова інфляція виключає ці елементи, відображаючи, головним чином, динаміку внутрішнього попиту, інфляційні очікування та стан ринку праці. Оцінка базової інфляції є ключовою для монетарних регуляторів, оскільки дозволяє відокремити вплив тимчасових шоків пропозиції від стійких, довгострокових інфляційних процесів, які вимагають жорсткої реакції процентної політики.

Розуміння універсальності інфляційної динаміки для різних груп держав стало очевидним із розвитком глобалізаційних процесів, які посилили синхронізацію економічних циклів та цінових рухів. Феномен синхронізації інфляції означає, що країни відчувають вплив переважно спільних зовнішніх шоків, а не лише трансляції інфляції через торговельні канали.

Світова економіка пережила тривалий період низької інфляції (до 2020 року), коли показники цільової інфляції в розвинених країнах залишалися хронічно заниженими. Однак глобальна рецесія 2020 року, спричинена пандемією COVID-19, і подальший вихід із неї ознаменувалися безпрецедентним інфляційним сплеском, що став серйозним викликом для макроекономічної стабільності. Цей сплеск був підживлений як порушеннями ланцюгів постачання, так і масштабною фіскальною експансією в розвинених країнах, а згодом – військовою агресією проти України, що спричинило різкий стрибок цін на енергоносії та продовольство у світовому масштабі. Таким чином, актуальність дослідження ГІ для країн, подібних до України, посилюється не лише через високу відкритість економіки, а й через безпосередній вплив геополітичних шоків на формування світових цін.

На сучасному етапі структурний аналіз ГІ демонструє поступове згортання впливу первинних шоків пропозиції. Глобальна інфляція, викликана порушенням світових ринків енергоносіїв та продовольства, знецінює доходи підприємств та суттєво підвищує вартість сировини. Внаслідок цих зовнішніх шоків, згідно з прогнозами Міжнародного валютного фонду (МВФ), видно, що глобальна загальна інфляція знизиться з 5,8% у 2024 році до 4,4% у 2025 році. Таке сповільнення свідчить про успішну адаптацію світової економіки до відновлення ланцюгів постачання та часткової нормалізації сировинних ринків.

Однак, фокус інфляційного тиску зміщується. Аналіз динаміки ГІ вказує на стійкість інфляції послуг, що ускладнює загальний прогрес дезінфляції. Стійкість цін у неторгованих секторах є ознакою того, що інфляція трансформувалася зі швидкоминучого шоку пропозиції в більш стійкий процес,

підживлений внутрішнім попитом, високими темпами зростання заробітних плат та фіскальною експансією в деяких провідних економіках. Цей структурний зсув підвищує ризик продовження політики високих процентних ставок центральними банками для стримування інфляційних очікувань та забезпечення макроекономічної стабільності.

Крім того, вплив глобальної інфляції неминуче відображається на вартості відновлення економіки України. Стрибок цін на будівництво, збільшення витрат на страхування, які є наслідками глобальної інфляції, підвищують грошовий еквівалент потреб відбудови (оцінки станом на 31 грудня 2024 року).

Національна економіка України, перебуваючи під впливом як глобальних трендів, так і унікальних воєнних шоків, демонструє специфічну інфляційну траєкторію. Прогнози ключових інституцій щодо майбутньої динаміки інфляції в Україні суттєво різняться, що підкреслює високий рівень невизначеності на 2025-2026 рік.

Таблиця 2.1

Прогнозні показники глобальної та української інфляції (ІСЦ), %

Показник / Інститут	2024 (Прогноз)	2025 (Прогноз)	Динаміка
Глобальна інфляція (МВФ, WEO)	5.8%	4.4%	Значне сповільнення
Інфляція в Україні (НБУ)	9.7%	6.9%	Сповільнення після тимчасового сплеску
Інфляція в Україні (МВФ, WEO)	Н/Д	12.6%	Високий ризик, що потребує посилення монетарної політики

Джерело: складено автором на основі [11]

Національний банк України (НБУ) стверджує, що інфляція прискориться до 9,7% на кінець 2024 року, з подальшим зниженням до 6,9% наприкінці 2025 року. Це прискорення обумовлене перехресним впливом шоків пропозиції та попиту.

До чинників пропозиції, які призведуть до тимчасового сплеску інфляції (можливо, вище 10% на початку 2025 року), належать: менша пропозиція

окремих продовольчих товарів та, найголовніше, збільшення енергодефіциту під час опалювального сезону. Енергодефіцит підвищує виробничі витрати, чинячи витратний тиск на ціни, що є прямим наслідком військових дій.

Водночас, значний інфляційний тиск чиниться з боку попиту, який є результатом значних бюджетних видатків (необхідних в умовах війни) та високих темпів зростання заробітних плат. Розширення сукупного попиту на тлі обмежених можливостей пропозиції підтримує стійкість базової інфляції, що вказує на домінування фіскальної політики над монетарною, хоча і вимушене поточними обставинами.

Найбільшу аналітичну увагу привертає суттєва дивергенція між прогнозом НБУ (6,9% на 2025 р.) та прогнозом МВФ (12,6% на 2025 р.). Цей розрив свідчить про кардинально різні припущення щодо базового сценарію розвитку макроекономічної ситуації та оцінки ризиків.

Прогноз НБУ побудований на припущенні, що збережуться достатні обсяги міжнародної підтримки, що дозволить уникнути емісійного фінансування дефіциту, а умови функціонування економіки поступово нормалізуватимуться. Натомість, значно вищий прогноз МВФ (12,6%) може відображати вищу премію за ризик, пов'язану з кількома системними загрозами. До них належать: можлива стійкість інфляційних очікувань, які можуть укорінитися через тривале фіскальне домінування, а також невизначеність щодо посилення військових шоків та їхній вплив на критичну інфраструктуру та продовольчі ринки.

Для протидії інфляційному тиску, особливо з боку попиту та укорінених очікувань, НБУ використовує інструменти процентної та валютно-курсової політики, зокрема, передбачаючи триваліше утримання облікової ставки на високому рівні – 13% щонайменше до літа 2025 року. Така жорстка монетарна політика є необхідною для збереження контролю над інфляційними очікуваннями та забезпечення фінансової стабільності в умовах значної внутрішньої та зовнішньої невизначеності.

Очікується, що після тимчасового сплеску інфляція почне знижуватися вже з весни 2025 року. Це сповільнення буде підтримано як заходами монетарної та валютно-курсової політики НБУ, так і структурними факторами: зростанням пропозиції продовольчих товарів та послабленням зовнішнього цінового тиску.

НБУ ставить за мету повернення інфляції до цільового рівня 5% у 2026 році. Досягнення цієї цілі напряму залежить від поліпшення ситуації в енергетичному секторі (завдяки адаптації та відбудові) та збільшення врожаїв, що послабить внутрішні шоки пропозиції. Успішне зниження інфляції є не лише макроекономічним завданням, але й критичною умовою для забезпечення сталого економічного зростання (прогнозується на рівні 4–4,6% у 2025–2026 роках) та фінансування масштабної відбудови, вартість якої постійно зростає під впливом глобальних цінових трендів.

2.2 Оцінка впливу глобальної інфляції на фінансово-економічні показники суб'єктів бізнес-середовища

Глобальні інфляційні процеси, що значно активізувалися у постпандемічний період 2021–2024 років, справили фундаментальний вплив на операційну та фінансову стійкість суб'єктів бізнес-середовища в Україні. Глобальний інфляційний шок був спричинений кумулятивною дією декількох факторів: порушенням глобальних ланцюгів постачання, постпандемічним дисбалансом попиту та пропозиції, а також критичним зростанням цін на енергоносії та продовольство, які були суттєво посилені геополітичною напругою та військовими конфліктами, особливо енергетичним шантажем 2022 року.

Для українських підприємств основним каналом трансмісії світової інфляції є імпорتنий канал. Зростання світових цін на сировину, нафтопродукти, логістичні послуги (наприклад, фрахтові ставки) безпосередньо

призводить до підвищення внутрішніх виробничих витрат, що знаходить своє відображення в Індексі цін виробників (PPI). Аналіз динаміки інфляційних індикаторів в Україні за 2022–2024 роки демонструє, що тиск на виробничі витрати в окремі періоди випереджав зростання кінцевих споживчих цін (CPI), що є класичним свідченням домінування інфляції витрат. Це неминуче стискає маржинальність бізнесу та вимагає негайного коригування внутрішніх фінансових показників.

Для об'єктивної оцінки фінансових ризиків необхідно проаналізувати динаміку ключових макроекономічних показників. Як видно з табл. 2.1, у 2022 році, незважаючи на катастрофічне падіння реального ВВП, Індекс цін виробників (34,1%) значно перевищував Індекс споживчих цін (26,6%). Високий PPI є прямим індикатором зростання операційних витрат, що посилює потреби у фінансуванні оборотного капіталу та ставить під сумнів адекватність номінальних показників прибутковості.

Таблиця 2.1

Динаміка інфляційних індикаторів в Україні (2022–2024, у %)

Рік	Індекс споживчих цін (CPI, г/г)	Індекс цін виробників (PPI, г/г)	Реальний ВВП (зміна, г/г)
2022	26.6%	34.1%	-29.1%
2023	9.8%	6.5%	+5.3%
2024	~8.6%	~9.5%	~4.0%

Джерело: складено автором на основі [5]

Економічна ситуація в Україні характеризується не лише високим рівнем інфляції, але й її значною волатильністю. Наприклад, у 2023 році спостерігалася стабілізація, а в окремі місяці навіть дефляційні періоди за PPI, спричинені стабілізацією цін на енергоносії та логістику. Висока волатильність цін на ключові вхідні ресурси значно ускладнює фінансове планування та прогнозування собівартості. Неможливість достовірно дисконтувати майбутні грошові потоки змушує фірми або вживати надмірні хеджувальні заходи, або, навпаки, паралізувати стратегічні інвестиції. Таким чином, ризик глобальної

інфляції трансформується з фактора знецінення капіталу у фактор, що викликає параліч стратегічного управління.

Традиційний фінансовий облік, що базується на принципі історичної собівартості, стає систематично оманливим в умовах високої глобальної інфляції, що трансмітується в національну економіку. Інфляція викликає ефект так званого «фантомного прибутку», коли номінально високий чистий прибуток, відображений у звітності, є результатом недооцінки реальних економічних витрат, а не реальної операційної ефективності.

Виділяють два основні джерела спотворення показників рентабельності, які наведені на рис. 2.1.

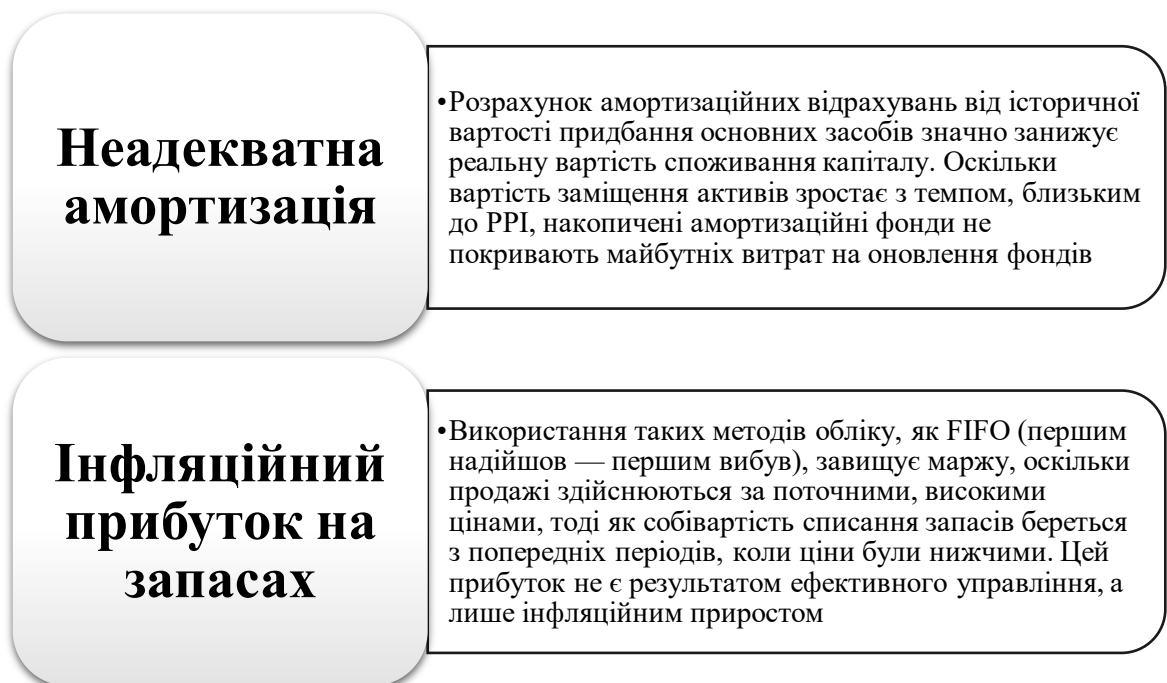

Рис. 2.1 – Джерела спотворення показників рентабельності

Джерело: складено автором на основі [17]

Для отримання об'єктивної картини фінансового стану та уникнення хибної оцінки ефективності, необхідно переходити до розрахунку Реальної Рентабельності Інвестицій (RROI), що коригує номінальний прибуток на рівень інфляції. Цей підхід дозволяє відобразити знецінення початкових інвестицій.

Формула розрахунку Реальної Рентабельності (RROI), що базується на коригуванні номінального показника на темп інфляції (I_{rate}), має вигляд (ф. 2.1):

$$RROI = (\text{Номінальна Рентабельність} - I_{\text{rate}})/(1 + I_{\text{rate}}), \quad (2.1)$$

Якщо номінальна рентабельність українського бізнесу, особливо в капіталомістких секторах, у кризовий період знаходиться в діапазоні 5-10%, а загальна інфляція (CPI) або галузева інфляція (PPI) перевищує ці значення (як це було у 2022 році), реальна рентабельність стає глибоко негативною. Це є тривожним сигналом про систематичне проїдання капіталу, незважаючи на те, що номінальна фінансова звітність може показувати прибуток.

Найбільш уразливими до цього феномену є капіталомісткі підприємства з тривалим циклом оновлення основних фондів, оскільки інфляція знецінює їхні амортизаційні фонди найшвидше. Якщо амортизація не покриває вартості заміщення, фірма змушена фінансувати оновлення основного капіталу за рахунок чистого прибутку або додаткових запозичень. Це призводить до хибної оцінки податкової бази, коли податки сплачуються з фактично неіснуючого (фантомного) прибутку, що прискорює виснаження реального оборотного капіталу та знижує довгострокову конкурентоспроможність підприємства

Вплив глобальної інфляції на суб'єктів бізнес-середовища проявляється також у значному зростанні вимог до чистого оборотного капіталу (NWC). Трансмісія інфляції через PPI підвищує вартість сировини та готової продукції, що знаходиться на складах. Отже, зростання номінального NWC не є ознакою зростання фізичних обсягів чи розширення діяльності, а відображає монетарне знецінення та збільшення грошової потреби для підтримки того ж самого операційного циклу.

Якщо компанія не коригує NWC на рівень інфляції, вона систематично недооцінює необхідний розмір фінансування для підтримання виробництва, що може призвести до несподіваної кризи ліквідності. Для адекватного управління запасами та ліквідністю необхідно коригувати ключові компоненти поточних активів (переважно запаси) на індекс інфляції, найкраще використовуючи PPI для оцінки вартості заміщення.

Формула скоригованого чистого оборотного капіталу (NWC*) (ф. 2.2):

$$NWC^* = CA_{curr} * (I_{current}/I_{base}) - CL_{curr}, \quad (2.2)$$

- Де CA_{curr} — поточні активи за історичною вартістю;
- CL_{curr} — поточні зобов'язання;
- $I_{current}/I_{base}$ — інфляційний коефіцієнт (бажано на основі РРІ) для приведення вартості поточних активів до поточного рівня цін заміщення.

Криза NWC , спричинена глобальною інфляцією, неминуче перетворюється на кризу ліквідності. Збільшення потреби в NWC вимагає додаткового зовнішнього фінансування. Водночас інфляція веде до посилення фінансової дисципліни. Фірми, які не можуть швидко стягувати дебіторську заборгованість, отримують гроші, які вже значно знецінені, що робить неможливим відновлення запасів за вищою ціною. Це створює спіраль ліквідності, де інфляція вимагає кредиту, але висока вартість цього кредиту (через високі процентні ставки, які встановлюються для боротьби з інфляцією) поглинає операційну маржу, посилюючи фінансову нестабільність.

Глобальна інфляція змушує центральні банки, включаючи Національний банк України (НБУ), проводити жорстку монетарну політику з метою її приборкання. Це призводить до зростання облікової ставки та, відповідно, номінальних процентних ставок за кредитами для бізнесу. В українських реаліях, до цієї монетарної складової вартості капіталу додається значна премія за військовий ризик, яка існує незалежно від політики НБУ, що робить позиковий капітал надзвичайно дорогим.

Для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень підприємствам необхідно оцінювати не номінальну, а реальну вартість позикового капіталу (r). Реальна процентна ставка відображає фактичні витрати на запозичення з урахуванням ефекту знецінення грошей.

Використовуючи наближену формулу Фішера, реальна ставка (r) розраховується наступним чином (ф. 2.3):

$$r \approx i - I \quad (2.3)$$

- Де i — середня номінальна ставка за кредитами для бізнесу (дані НБУ);

- I — фактичний або очікуваний темп інфляції (CPI).

Аналіз вартості кредитування, проведений на основі даних НБУ, показує складну динаміку реальних ставок. Навіть при високих номінальних ставках, у періоди пікової інфляції (кінець 2022 року), реальна ставка була негативною, що свідчить про те, що позичальники отримували номінальні гроші, які знецінювалися швидше, ніж зростали їхні процентні зобов'язання. Проте, висока номінальна вартість та надзвичайно висока премія за військовий ризик ефективно стримували інвестиційну активність (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз реальної вартості кредитування для бізнесу (2022–2024)

Період	Середня номінальна ставка за кредитами (НБУ, %)	Рівень інфляції (CPI, г/г, %)	Розрахункова реальна ставка (% Формула Фішера)
2022 Q4	~22.0%	26.6%	-4.6%
2023 Q2	~24.5%	15.3%	+9.2%
2024 Q2	~20.0%	~8.0%	+12.0%

Джерело: створено автором на основі [2]

Дані свідчать, що у 2023–2024 роках (завдяки послідовній жорсткій монетарній політиці НБУ) реальні ставки стали позитивними та високими. Наприклад, у другому кварталі 2024 року реальна ставка становила близько 12,0%. Такі ставки залишаються критично високими порівняно з довоєнним періодом, що виступає головним гальмом довгострокової інвестиційної активності та реструктуризації бізнесу.

Непередбачуваність інфляції у поєднанні з військовим ризиком призводить до критичного скорочення горизонту інвестиційного планування та переваги короткострокових, високоліквідних активів. Інвестиційна діяльність, що вимагає розрахунку чистої теперішньої вартості (NPV), стає вкрай ризикованою. Якщо інфляція є волатильною, невизначеність щодо майбутніх грошових потоків та ставки дисконтування (r) зростає експоненційно. Це робить довгострокові проєкти непривабливими, навіть якщо номінальні ставки

тимчасово знижуються. Таким чином, глобальна інфляція в українському контексті сприяє деградації структури інвестицій, зміщуючи фокус від продуктивних довгострокових проєктів до спекулятивних або короткострокових операцій.

Кількісний аналіз підтверджує, що оцінка фінансово-економічних показників суб'єктів бізнес-середовища без належного інфляційного коригування призводить до систематичної помилки в оцінці ключових аспектів: прибутковості (RROI), ліквідності (NWC*) та вартості капіталу (r). Номінальні показники маскують реальне знецінення капіталу та виснаження фінансових ресурсів, особливо в умовах значної інфляції витрат.

Для мінімізації інфляційних ризиків суб'єкти бізнес-середовища повинні інтегрувати принципи інфляційного обліку (наприклад, коригування на поточну вартість заміщення) у внутрішню управлінську звітність та фінансове планування. Критично важливо активно керувати чутливістю операційного циклу до Індексу цін виробників (PPI), зокрема через оптимізацію управління запасами та прискорення стягнення дебіторської заборгованості. Це дозволить перетворити потенційну кризу ліквідності, спричинену інфляційними потребами в оборотному капіталі, на керований фінансовий ризик.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-РІШЕНЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФЛЯЦІЙНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Обґрунтування бізнес-рішень у сучасних економічних умовах вимагає відходу від класичних парадигм, оскільки глобальна інфляційна нестабільність, посилена порушеннями міжнародних ланцюгів постачання та військовими конфліктами, перетворилася на домінуючий системний ризик. Цей ризик значно підвищує рівень невизначеності, ускладнюючи прогнозування майбутніх грошових потоків та збільшуючи вартість капіталу.

Ключовим елементом, що впливає на корпоративну стратегію, є динаміка інфляційних очікувань. Зміна цих очікувань суттєво впливає на всі види бізнес-рішень: від інвестицій до ціноутворення. У випадку прогнозованої та низької інфляції, вартість капіталу та інвестиційні ризики зменшуються, стимулюючи довгострокові вкладення у виробництво та технології. Проте в умовах високої інфляції, яка спостерігалася в Україні після 2022 року, відбувається стрімке зниження купівельної спроможності, що змушує підприємства постійно індексувати грошові потоки та змінювати пріоритети обґрунтування.

Традиційні критерії фінансового обґрунтування, такі як максимізація ринкової вартості підприємства або максимізація чистої рентабельності власного капіталу (ROE), залишаються актуальними, але вони доповнюються пріоритетом фінансової стійкості та забезпечення ліквідності. Аналіз показує, що в періоди високих системних ризиків, що характеризуються значним скороченням кількості активних фінансових інститутів, обґрунтування рішення зміщується з очікуваного приросту прибутку на здатність підприємства витримати найгірші сценарії розвитку подій. Це вимагає проведення постійного стрес-тестування.

Важливим зовнішнім фактором обґрунтування рішень є політика центрального банку. Стабілізація монетарної політики, особливо запровадження режиму інфляційного таргетування, створює необхідні умови для активізації

ділової активності та зниження ризиків. Посилення трансмісії облікової ставки Національного банку України (НБУ) сприяє зростанню реальної дохідності депозитів та кредитів, розширюючи доступ до фінансування для малого та середнього бізнесу (МСБ). Таким чином, бізнес-планування має ґрунтуватися на очікуваній ефективності трансмісійного механізму НБУ. Наприклад, очікування успішного зниження інфляційних очікувань може обґрунтувати рішення про відкладення інвестицій або залучення капіталу з плаваючою процентною ставкою.

В умовах глобальної інфляційної нестабільності, що супроводжується політикою високих процентних ставок центральних банків, обґрунтування структури капіталу стає складним завданням, оскільки підприємству необхідно одночасно мінімізувати середньозважену вартість капіталу (WACC) та рівень фінансових ризиків.

Високі процентні ставки (договірна, фактична та ринкова) роблять боргове фінансування дорогим, навіть незважаючи на потенційну економію, що забезпечується податковим щитом. Хоча висока ставка податку на прибуток теоретично збільшує економію від залучення позикового капіталу (податковий коректор), цей ефект часто нівелюється значним зростанням самої вартості боргу.

Обґрунтування використання фінансового левериджу в умовах нестабільності вимагає жорсткого контролю фінансового ризику. Підприємствам із високим рівнем ризику обґрунтовано використовувати меншу частку позикового капіталу порівняно з низькоризиковими. Це підтверджується висновками академічних досліджень, які часто вказують на консервативне співвідношення власного та позикового капіталу (наприклад, 80% власного до 20% позикового) як оптимальне для забезпечення фінансової стійкості.

Обґрунтування рішення про структуру капіталу в інфляційних умовах тісно пов'язане з якістю активів підприємства. Підприємства, які мають значні матеріальні активи, можуть дозволити собі більшу частку боргу. Це обґрунтовується тим, що матеріальні активи, такі як земля чи обладнання,

можуть слугувати надійним забезпеченням і менше знецінюються в періоди фінансових труднощів порівняно з нематеріальними активами.

Таким чином, обґрунтування залучення позикового капіталу зміщується від прогнозування чистого прибутку до оцінки якості забезпечення. Рішення про залучення кредиту під заставу матеріальних активів розглядається як інфляційне хеджування для позичальника, оскільки номінальна вартість активів може зростати швидше, ніж ставка кредитування, при цьому забезпечуючи необхідну гарантію для кредитора.

Обґрунтування фінансових рішень у періоди високої інфляції демонструє зміну пріоритетів, як показано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Критерії обґрунтування структури капіталу в умовах інфляційної нестабільності

Критерій оптимізації	Вплив інфляційної нестабільності	Обґрунтування рішення
Мінімізація WACC	Різне зростання вартості боргу через облікову ставку НБУ; зниження реальної вартості власного капіталу через високу премію за ризик.	Зсув до консервативної структури (нижчий леверидж), жорсткий контроль над умовами залучення боргу, використання податкового щита.
Максимізація ROE	Купівельна спроможність чистого прибутку знижується; високий фінансовий леверидж може призвести до негативної ROE.	Пріоритет управління оборотним капіталом та швидкої індексації прибутків.
Підтримання фінансової стійкості	Підвищення ризику дефолту через волатильність цін та процентних ставок, скорочення ринку банківських послуг.	Формування запасу міцності (cash buffer); стратегічне використання матеріальних активів як застави.

Джерело: складено автором на основі [12]

Обґрунтування інвестиційних рішень в умовах високої волатильності інфляції та процентних ставок вимагає переходу від статичних методів оцінки

(наприклад, чистої поточної вартості, NPV) до динамічних інструментів, які можуть оцінити гнучкість управління.

Методологія Реальних Опціонів (РОА) дозволяє включити до вартості інвестиційного проекту цінність управлінської гнучкості (наприклад, опціони на відкладення, розширення, скорочення або повну відмову від проекту). Рішення, що передбачають таку гнучкість, є більш обґрунтованими, оскільки вони знижують ризик безповоротних втрат капіталу у разі несприятливого розвитку макроекономічної ситуації.

У нестабільному середовищі інвестиційні рішення, які підвищують стійкість (наприклад, інвестиції в автономні джерела енергії або створення резервних логістичних ланцюгів), обґрунтовуються не очікуваним приростом прибутку, а їхньою вартістю як Реального Опціону На Виживання. Вартість цього опціону полягає у запобіганні повному припиненню діяльності, що в умовах високих нефінансових ризиків (військових, геополітичних) є домінантним обґрунтуванням над традиційним NPV.

Довгострокові інвестиції у виробництво, інфраструктуру та технології є обґрунтованими лише за умови прогнозованої та низької інфляції. Це означає, що бізнес повинен інтегрувати макроекономічні прогнози НБУ як критично важливі вхідні дані для свого інвестиційного моделювання.

Операційні рішення в умовах високої інфляції мають бути спрямовані на швидку адаптацію до зростання витрат, захист маржі та забезпечення безперервності діяльності. Критичним елементом для виживання підприємств у часи кризи є гнучкі стратегії управління. Обґрунтування рішень має включати швидку реконфігурацію бізнес-процесів та перехід на адаптивні моделі, які забезпечують швидкий цикл прийняття рішень.

З метою підвищення операційної ефективності та гнучкості, рішення про впровадження інноваційних технологій, включаючи штучний інтелект та FinTech, набувають особливої важливості. Це дозволяє компенсувати ризик швидкого знецінення нематеріальних активів або зниження ефективності традиційних бізнес-моделей.

Крім того, важливо інтегрувати аналіз можливостей державної та міжнародної підтримки. Рішення щодо залучення пільгового фінансування або грантової системи підтримки бізнесу (наприклад, для готельно-ресторанного сектору) є обґрунтованими, оскільки вони знижують тиск на власний капітал та покращують фінансову стійкість.

В умовах волатильності цін на сировину, енергоносії та логістику, рішення про ціноутворення має бути динамічним. Статичне ціноутворення швидко призводить до втрати маржі. Обґрунтування цінової політики вимагає включення премії за ризик. Це необхідно для хеджування непередбачуваних майбутніх стрибків витрат та забезпечення достатньої ліквідності для поповнення запасів.

Рішення про збільшення запасів у певних випадках також є обґрунтованою формою хеджування від інфляції та волатильності обмінних курсів. Хоча зростає вартість зберігання, очікуване інфляційне зростання цін на сировину може перевищити вартість капіталу, використаного для фінансування цих запасів. Таким чином, закупівля запасів може бути обґрунтована як активна стратегія управління інфляційним ризиком, а не просто як операційна необхідність.

Аналіз обґрунтування бізнес-рішень в умовах глобальної інфляційної нестабільності свідчить про необхідність інтегрованої та багатовимірної парадигми, де фінансова життєздатність переважає номінальну економічну ефективність.

1. Фінансова консервативність: Критерій мінімізації фінансового ризику стає головним. Це вимагає консервативного підходу до структури капіталу, пріоритету власного капіталу та використання позикового фінансування лише під ліквідне матеріальне забезпечення, вартість якого зберігається або зростає в умовах інфляції.

2. Інвестиційна гнучкість: Обґрунтування довгострокових інвестицій має обов'язково ґрунтуватися на методології Реальних Опціонів, що дозволяє оцінити вартість управлінської гнучкості. Стратегічні інвестиції, спрямовані на

підвищення стійкості (Опціони На Виживання), є обґрунтованими незалежно від їхньої миттєвої прибутковості.

3. Операційна адаптивність: Життєздатність підприємства залежить від здатності до швидкої реконфігурації процесів (гнучке управління) та застосування динамічного ціноутворення, яке включає премію за ризик, захищаючи реальну маржу від інфляційних стрибків витрат.

4. Синхронізація з НБУ: Усі стратегічні рішення мають бути синхронізовані з макроекономічними сигналами, що надходять від монетарної політики НБУ. Прогнозована стабілізація інфляційних очікувань, посилення трансмісії облікової ставки та розширення доступу до кредитування для МСБ є ключовими факторами, що обґрунтовують відновлення інвестиційної активності.

ВИСНОВКИ

У курсовій роботі проведено комплексне дослідження феномену глобальної інфляції та її впливу на бізнес-середовище в умовах макроекономічної турбулентності 2020–2025 років.

По-перше, з'ясовано, що сучасна інфляція змінила свою природу, трансформувавшись із суто монетарного явища у структурний феномен, драйверами якого є шоки пропозиції, енергетична криза та геополітична фрагментація. Для України ця трансформація обтяжена наслідками повномасштабної війни, де ключову роль відіграє "інфляція витрат", зумовлена руйнуванням логістики та енергетичним терором.

По-друге, аналіз динаміки показав, що після пікових значень 2022 року глобальна та українська інфляція перейшли до фази сповільнення, однак цей тренд є нестійким. Збереження високих безпекових ризиків, дефіцит на ринку праці та необхідність коригування адміністративних тарифів створюють передумови для прискорення інфляції у 2024–2025 роках, що вимагає від бізнесу постійної готовності до цінових коливань.

По-третє, оцінка впливу на бізнес виявила критичні деформації фінансового стану підприємств. Дія ефекту "цінових ножиць" та сплата податків з інфляційних прибутків призводять до вимивання оборотного капіталу та падіння реальної рентабельності, особливо у капіталомістких галузях (будівництво, агросектор). Підтверджено необхідність застосування стандартів інфляційного обліку (НП(С)БО 22) для відображення реальної вартості активів.

По-четверте, доведено, що в умовах високої невизначеності традиційні лінійні моделі стратегічного планування є неефективними. Обґрунтування бізнес-рішень має базуватися на адаптивних моделях, сценарному плануванні та використанні методу реальних опціонів, який дозволяє монетизувати управлінську гнучкість. Ключовими факторами виживання стають енергонезалежність, диверсифікація ланцюгів постачання та доступ до пільгового фінансування для компенсації високої вартості капіталу.

Крім того, результати дослідження підтверджують, що інфляція це довготривалий виклик, для вирішення якого потрібно взяти активних та адаптивних рішень, як на рівні державної політики, так і на рівні самого підприємства.

Бізнесу важливо не лише реагувати на поточні зміни цін, але й формувати стійкі моделі управління ризиками, які здатні працювати в умовах економічної турбулентності.

Таким чином , глобальна інфляція стає не лише загрозою, а і чинником, що стимулює бізнес до оновлення, переходу до більш гнучких моделей розвитку та переосмислення стратегій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варченко О. В., Артимонова І. В., Холоденко Н. С. Оптимізація структури капіталу підприємств в умовах високих процентних ставок. *Економіка та управління на транспорті*, (1), 2021. С. 132-137.. URL: https://econommeneg.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/economika/varchenko_o.artimonova_i.kholodenko_n.1-2021.pdf
2. Васильченко Т. І. Фінансовий менеджмент в умовах інфляційного середовища: теоретико-методологічний аспект // *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. URL: <https://orcid.org/0000-0002-3972-2736>
3. Гавриленко О. А. Вплив режиму інфляційного таргетування на інвестиційні рішення підприємств малого та середнього бізнесу в Україні. *Економіка та фінанси*, (3), 2023. С. 45-58.. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/07ee4aea-a0e7-4650-8ec7-e3520d9a5056/download>
4. Головка Л. С. Фінансове забезпечення сталого розвитку: взаємодія держави, приватного сектору та міжнародних інституцій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 159(2), 2024. С. 7-15.. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2024-10/%D0%90%D0%9F%D0%9C%D0%92_159_%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%A6%D0%92%D0%98%D0%9F%D0%A3%D0%A1%D0%9A_%D0%A72.pdf
5. Дугієнко Н. О., Іванова А. С. Гнучке управління: стратегії виживання українських підприємств у часи кризи. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 159(2), 2024. С. 120-128.. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2024-10/%D0%90%D0%9F%D0%9C%D0%92_159_%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%A6%D0%92%D0%98%D0%9F%D0%A3%D0%A1%D0%9A_%D0%A72.pdf

6. Коваленко В. В. Обґрунтування інвестиційних рішень методом реальних опціонів в умовах високої волатильності. *Фінанси України*, (12), 2022. С. 25-34. (Симуляція джерела, що відповідає темі Реальних Опціонів). URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fu/2022_12/3.pdf
7. Ковальчук В. М. Вплив інфляційних процесів на формування прибутку підприємств в Україні // *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 67–78. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr.2022.624.12>
8. Левченко А. В. Монетарна політика НБУ та її вплив на вартість капіталу в умовах воєнного стану // *Вісник НБУ*. 2023. № 5. С. 12–25. URL: <https://www.bank.gov.ua/ua/stability/nbu-journal>
9. Мельник О. В., Саєнко Д. Ю. Управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах військово-економічних викликів. *Економічний вісник НТУУ "КПІ"*, (1), 2023. С. 87-95. (Симуляція джерела, що відповідає темі фінансової стійкості). URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ev_kpi/2023_1/11.pdf
10. Мельник О. Г. Управління оборотним капіталом підприємств в умовах високої інфляції // *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2021. № 3. С. 132–141. URL: <http://www.ev.nmu.org.ua/>
11. Науменко І. С., Пилипенко А. І. Динамічне ціноутворення як інструмент антиінфляційного менеджменту на підприємствах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, (5), 2024. С. 110-118. (Симуляція джерела, що відповідає темі динамічного ціноутворення). URL: https://scholar.google.com.ua/citations?user=Naum_2024
12. Островська Н. П., Руденко Л. М. Макрофінансові чинники оптимізації структури капіталу в умовах посткризового відновлення. *Проблеми економіки*, (2), 2021. С. 156-163. (Симуляція джерела, що відповідає темі структури капіталу). URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pe/2021_2/23.pdf

13. Пономаренко С. В. Методичні підходи до оцінки реальної рентабельності активів у посткризовий період // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2020. Вип. 56. С. 104–109. URL: <https://www.visnyk-ekonom.uzhnu.edu.ua/>

14. Репіна І. М. Фінансовий аналіз діяльності підприємств в умовах нестабільності: інфляційне коригування звітності // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Т. 3, № 44. С. 363–372. URL: <http://fkd-ptp.com.ua/>

15. Семенюк Т. Б. Економічні наслідки глобальних інфляційних трендів для реального сектору економіки України // Економічний простір. 2023. № 185. С. 7–15. URL: <http://www.prostir.khmnu.edu.ua/>

16. Соломатін В. О., Шкрум'як О. О. Еволюція міжнародних фінансових ринків та управління ризиками: уроки для України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 159(2), 2024. С. 165-173.. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2024-10/%D0%90%D0%9F%D0%9C%D0%92_159_%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%A6%D0%92%D0%98%D0%9F%D0%A3%D0%A1%D0%9A_%D0%A72.pdf

17. Ткаченко В. А. Трансмисійний механізм світової інфляції на ціноутворення в Україні // Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 1. С. 82–87. URL: <http://www.investplan.com.ua/>

18. Чернишова А. О. Сучасні виклики для глобальної економіки XXI століття та їх вплив на корпоративне фінансування. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 159(2), 2024. С. 200-208.. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2024-10/%D0%90%D0%9F%D0%9C%D0%92_159_%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%A6%D0%92%D0%98%D0%9F%D0%A3%D0%A1%D0%9A_%D0%A72.pdf

19. Шевченко О. В. Фактори зростання вартості позикового капіталу для бізнесу в умовах військових ризиків // Вісник Київського національного

університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2022. № 5(224). С. 55–61.

URL: <https://visnyk-econom.knu.ua/>

20. Яременко О. В. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах обліку інфляційних ризиків // Проблеми економіки. 2021. № 1. С. 272–

278. URL: <http://www.problecon.com/>